

Nagyot nyögve húzta összebb magán a pokrócot az öreg, de így sem tudott tovább aludni. Hideg csápokkal kúszott be a hajnali szél rozoga kis viskójába – recsegett és nyögdecselt az is, sajnálkozva, mintha szégyellné, hogy nem tudja megóvni a gazdáját. Már a kinti zsongást sem tudta kizárni. Szuszogva felült.

A hangokból ítélve majd' mind összegyűltek, hiába a kora hajnal és a csontig hatoló hideg. Mindet ismerte név szerint – hogy ne ismerte volna. Ő rakott gyógyfüves borogatást az anyjuk lázas homlokára születésükkor, és később is mind hozzá jöttek, ha nem akart múlni a lázuk, vagy ha felpuffadtak a jószágok. Ötven esztendővel idősebb volt bárkinél a faluban, mindenki tisztelte a bölcsességét és a praktikáit.

Elgondolkodva rakott két nagyobb rönköt a tűzre. Egészen, amíg a fekete kalapos idegen meg nem érkezett... Két napja jött, a város felőli úton, gyalogszerrel; csak egy bot, egy kis tarisznya és az imakönyve volt nála. Akkor is ilyen átkozott hideg hajnal volt...

Az őszi szelekkel az új istenek törvényeit is magával hozta – és az egyszerű nép birkamód követte, még akkor is, amikor a régi hitük gyomjainak felperzseléséről prédikált. A pogány vajákosok vérben fogant bűneiről. A vénemberről, gyógyfűszagú viskóban a falu szélén. Még hogy Orwella! Ezek a hitbuzgó prédikátorok még arra sem vették a fáradságot, hogy jobban megnézzék, mit purgálnak ki. A lángok után úgymint ugyanolyan hamut hagynak... Beletörődő sóhajjal tette fel a mákonyteát a tűzre.

– ... és bűnös az, ki a Kítaszított kígyószívét öleli keblére! De bűnös az is, ki tétlenül nézi tévelygéseit, s nem segíti az elkárhozottat, hogy az igaz Istenek elé kerülhessen, hol a tisztító tűz lángjai kipurgálják halhatatlan lelkéből halandóságának minden bűnét! De áldottak, kik rásegítik az elesettet a megbánás útjára, és az isteneknek kedvesen cselekszik az ily állhatatos lélek! Ezért mondom hát néktek: üzzétek el a gonoszt otthonotokból, s taszítsátok Orwella ördögét a tisztító máglya ölelő karjaiba! Ne féljetek hát felemelt fővel megtenni, mit megkövetelnek tőletek az Istenek!

Csak a szél füttyülése válaszolt az inkvizítor szavaira. A falusiak némán gyülekeztek a kocsmá előtt a hajnali ködben, fázósan toporogtak a fagyott talajon. A legtöbben fáklyát hoztak magukkal, de volt, aki vasvillát vagy fejszét tartott a kezében.

Az öreg itt volt, mióta csak az eszüket tudták; de ahogy a kalapos szeptember elkezdett prédikálni bűnről és eretnekségről, valahogy mindenkinek eszébe jutott valami történet a vénemberről, hogy éjszaka lopva osont az erdőbe, fekete kakast láttak a kertjében kaparni, vagy hogy a viskója melletti bozótban mindig is több volt a kígyó mint másutt. Így hát most komoran, de határozottan indultak meg a falu szélé felé a csuhás vezetésével. Felgyújtani az ócska viskót.

Az utolsó kőhajításnyi szakaszon azonban már kezdte belopni magát a szívükbe a félelem, hogy a vajákos megátkozza majd őket, s a kunyhótól csak tisztos távolságra álltak meg. Csak a pap ment közelebb, és kiáltotta el magát karcos hangján:

– Gyere elő vénember! Szentségtelen életednek ezennel véget vetünk! Lépj önként az Istenek színe elé, és vezekelhatsz bűneidért! – választ ezúttal sem kapott szavaira: olybá tűnt, a kunyhó elhagyatott. De ő tudta, hogy bent van. *Érezte*. Bekiáltott még egyszer, ezúttal hangosabban, hátha csak aludt az öreg, de ismét néma csönd felelt.

Kis tünődés után intett a parasztoznak: jó pár köteg rőzsét még rádobtak a viskóra hogy biztosan nagy lángokkal égjen, majd utána hajították a fáklyáikat. Némán nézték, hogyan emészt fel a tűz mindent, ami még a régi hitükből megmaradt. Csak az inkvizítor húzta összebb a szemöldökét: halálsikolyokhoz szokott, az utolsó pillanatban égbekiáltott átkokhoz vagy épp esdekléshez – azonban a vajákos máglyája néma maradt, csak a lángok részvétlen ropogását lehetett hallani, ahogy falták a száraz gallyakat. Nem tudhatta, hogy az öreg már rég mákonyos álomba zuhant, s most mosolyogva lép a szellemek ölelő karjai felé...

A kalapos pap fertályórával a lángok csillapodása után már vissza is indult. A szeptember nélkül a falusiak nem merték a halotti máglya paraszát széthúzni vagy földdel beszórni, így még négy napig izzottak a kunyhó maradványai. Az állatok messze elkerülték az üszkös halmot, s az emberek éjszakánként óvó imákkal az ajkukon feküdtek ágyba. Negyednap Antoh kegyéből végre eleredt az eső, s az égi áldás elmosta a pogányság utolsó emlékét is erről a földről.